

Rapport om valkommitténs arbetsätt

Utredningens förslag i punktform med kommentarer, beslutat 11 mars 2020.

Punkt 1. Antal personer i valkommittén, adjungering och presidium.

1. Valkommittén (VK) ska bestå av 15 ordinarie ledamöter, inklusive ordförande och vice ordförande, varav 11 väljs på distriktsårskonferens (DÅK). Fyra av ledamöterna ska vara representanter enligt punkt 2.
2. Ordförande och vice ordförande väljs separat av distriktsårskongressen.
3. Ordförande och vice ordförande utgör beredningsutskott tillsammans med en tredje ledamot som väljs inom VK.

Punkt 2. Representation i valkommittén.

1. I förslaget på 15 personer ska facklig-politiska utskottets ordförande (fpo) ingå. Därutöver ska regionfullmäktigegruppen (rfg), kommunfullmäktigegruppen (kfg) och partidistriktets styrelse (pd) utse varsin ledamot.
2. Representanterna som utses av Rfg, Kfg, Pd styrelse samt Fpo rapporteras till valberedningen innan beslut på DÅK. Representanterna ska ingå i respektive grupp.
 - a. Om en av representanterna lämnar sin grupp eller om en ny representant utses av respektive grupp ska den personen inträda istället. Om partidistriktets facklig-politiska utskottet väljer en ny ordförande, ska den nya personen ingå i valkommittén, enligt stadgarna.
 - b. Om en vald representant för Pd, Rfg och Kfg, lämnar eller utesluts ur sin grupp ska en ny utses av gruppen.

Punkt 3. Mandatperioder.

1. Mandatperioden ska vara 4 år. För att säkerställa kontinuiteten väljs fem respektive sex av ledamöterna vartannat år.
2. Ordförande och vice ordförande väljs inte vid samma tillfälle.

Punkt 4. Administrativt stöd och funktioner.

1. För att arbetet i valkommittén ska fungera behövs ett stort administrativt stöd från partidistriktet. Försteombudsmannen leder och fördelar arbetet med stöd till VK.
2. Valkommittén har ansvar för att föreningar och medlemmar kan lämna nomineringar i enlighet med stadgarna. Det praktiska arbetet genomförs av distriktsexpeditionen. Det gäller också information om valkommitténs förslag till val inför DÅK.

Punkt 5. Val inför allmänna val.

1. Valsedlar.
 - a. Valkommittén ska lägga fram förslag till valsedlar för riksdag, region- och kommunfullmäktige samt de kyrkliga valen. Medlemmarna ska besluta om valkommitténs förslag på en DÅK. Det första namnet på varje lista ska vara gruppledare.
2. Övriga gruppledare – våra främsta företrädare

- a. Vilka som ska vara partidistriktets främsta företrädare på politiskt prioriterade områden inför en valrörelse ska beslutas vid samma DÅK som beslutar om valsedlarna till allmänna val.
- b. Partidistriktets styrelse ansvarar för beslut om vilka politiska områden som ska prioriteras och få en företrädare enligt 2a. Därefter är det valkommitténs ansvar att lägga förslag på personer som ska utgöra våra främsta företrädare.

Punkt 6. Val efter allmänna val.

1. Kommunala/regionala nämnder och bolag.
 - a. Efter valet ska valkommittén lägga förslag på personer som ska väljas till alla uppdrag i kommunala nämnder och styrelser, efter nomineringar i vanlig ordning.
 - b. Beslutet om namnen ska tas på en distriktskongress.
 - c. Vid valresultat med oklar majoritet i kommunfullmäktige blir det också oklart vilka poster som kan komma att tillsättas av Socialdemokraterna. Då ska valkommittén underhand förbereda förslaget till personer i de olika nämnder och bolag som ska tillsättas. Efter förhandlingarnas avslutande blir det känt vilka poster som ska besättas av Socialdemokraterna. Då slutförs förslaget från VK och en distriktskonferens beslutar om förslaget till personer till partiets mandat så som det förhandlats fram av vår gruppleddare i Kfg.
 - d. Förstanamnet på respektive lista blir gruppleddare.
2. Regionala nämnder och bolag
Poster i regionala nämnder och styrelser tillsätts efter förhandling med representanter för de fem partidistrikten inom Västra Götaland. Valkommitténs ordförande ska delta i förhandlingarna.

Punkt 7. Val av kommunalråd

Kommunalråd ska föreslås av valkommittén efter en särskild process i dialog med gruppleddaren i kommunstyrelsen. Kommunalråden väljs på distriktskongress.

Punkt 8. Fyllnadsval

Valkommittén bereder fyllnadsval och förslagen beslutas slutligt av respektive fullmäktigegrupp. Detta gäller även kommunalråd och regionråd.

Punkt 9. Information och arbetssätt

- a. Det är valkommitténs ansvar att personer som får eller blir av med uppdrag meddelas personligen.
- b. Vid ordinarie val ska nomineringar till olika uppdrag redovisas av valkommittén för medlemmarna innan beslut tas.
- c. Valkommittén har nomineringsrätt.
- d. Fyllnadsval ska redovisas kontinuerligt i distriktets medlemsbrev eller på annat sätt som distriktet ansvarar för.

Punkt 10. Jäv

Varje sammanträde med valkommittén ska ha en punkt om jäv på dagordningen.

Adjungering

Hittills har fyra av 15 ledamöter varit adjungerade till valkommittén: två representanter från kommunfullmäktigegruppen och två från regionfullmäktige. Adjungering betyder att en person som inte är invald ändå vara med vid mötena i syfte att lämna information och svara på frågor, men utan rösträtt. Det har framförts att alla ledamöter bör ha samma ansvar och uppdrag. I utredningens förslag är alla som ingår i valkommittén ordinarie.

Valkommittén kan naturligtvis ändå adjungera personer tillfälligt, för att få kunskap eller underlätta arbetet, helt i enlighet med normalt föreningsförfarande. Detta sker till exempel vid kyrkoval då två personer från kyrkopolitiska utskottet adjungeras.

Representation

Partiets gällande stadgar för val till kommunala och regionala uppdrag, rekommenderar den typ av representation som utredningen föreslår när det gäller Kfg, Rfg, Ds samt Fpo. Samma rekommendation finns också med i förslaget till nya stadgar. Den principen har hittills tillämpats av Göteborgs partidistrikt för arbetet i valkommittén. Utredningen föreslår ingen ändring.

Partiets gällande stadgar för kandidatnominering till kommunala och regionala uppdrag, anger att årsmötet ska välja en valberedning för kandidatnomineringar till landstings- och kommunala uppdrag. Därefter: "I valberedningen bör även ingå representanter för arbetarkommunens och fullmäktigegruppens styrelser samt arbetarkommunens fackliga utskott".

Nya stadgeförslaget kapitel 9, paragraf 7, anger regler för kandidatnomineringar till kommunala och regionala uppdrag. "I valberedningen bör även ingå representanter från partidistriktets respektive arbetarkommunens och berörd fullmäktigegrupps styrelser samt det fackliga utskottet".

Våra främsta företrädare – beslut enligt punkt 5 på våren inför allmänna val

Inför allmänna val brukar partidistriktets välja våra främsta företrädare för att stärka partiets förutsättningar i valrörelsen. Partiet har hittills valt att lyfta fram det antal riksdagsledamöter som bedöms valbara och toppnamnen på valsedlarna för kommun och regionen och därefter ett antal gruppledare. Hittills har Socialdemokraternas prioriterade områden varit stadsdelsnämnderna och hälso- och sjukvårdsnämnden för Göteborg. Därför har respektive gruppledare utsetts redan vid DÅKen våren innan valet.

När den politiska organisationen förändras i kommunen finns det anledning för partidistriktet att i tid besluta vilka politiska områden som nu ska prioriteras och se till att valkommittén kan föreslå en gruppledare vid samma DÅK när valsedlarna beslutas. Utredningen lämnar inga förslag till vilka områden som bör prioriteras men noterar att det ska göras samt att ansvaret är partidistriktets.

Val av kommunalråd

Det finns ett skäl att djupt involvera gruppledaren i kommunstyrelsen när det gäller att välja kommunalråd. Tillsammans ska de utgöra ett team där ledaren ska ta ett särskilt ansvar för helheten. Det är rimligt att ledaren har ett stort inflytande när gruppens sammansättning ska beslutas.

Val till nämnder och styrelser inom VGR

Efter allmänna val ska en mängd förtroendeuppdrag utses av kommunfullmäktige och regionfullmäktige. Till kommunens olika uppdrag är det valkommittén som lägger förslag till DÅKen, medan regionuppdrag fördelas efter förhandlingar med övriga distrikt inom ramen för det västsvenska samarbetet av partidistrikt i Västra Götaland.

Utredningen föreslår att valkommitténs ordförande ska delta i arbetet med att förhandla fram både uppdrag och personer från Göteborg.

Val till EU-parlamentet

De västsvenska partidistrikten förhandlar fram en gemensam kandidat till arbetet med att ta fram en Socialdemokratisk nationell valsedel till EU-parlamentet. Innan förhandlingen sker ska föreningarna ha möjlighet att inkomma med nomineringar.

Jäv

Frågan om när någon är jävig i valkommittén har varit föremål för diskussion. Utredningen vill fästa uppmärksamheten på olika sätt att betrakta begreppet jäv.

Ett viktigt syfte för valkommittén är att i möjligaste mån säkra att partiets förtroendevalda har en bred representation och god kompetens. För att nå dit behövs de kunskaper som ledamöterna har med sig från just sin erfarenhet och bakgrund i olika grupperingar med mera i partiet. Det betyder i klarspråk att ledamöter med bakgrund i exempelvis S-kvinnor förväntas ha god kännedom om kvinnor i partiet som kan komma ifråga för uppdrag. Samma gäller för exempelvis fackligt aktiva ledamöter, SSU-are, och ledamöter med erfarenheter och kontakter i andra delar av rörelsen. Denna kännedom är önskad och eftertraktad. I andra sammanhang skulle det kunna kallas intressejäv. Utredningen ser det inte som jäv utan som grunden för att säkra bred representation.

I nämnder och styrelser fattar man som förtroendevald ofta beslut som vid en samlad bedömning i fullmäktige kan komma att ändras. Trots det betraktas inte nämndledamoten som jävig i fullmäktigebeslutet.

Det förekommer att nämndledamöter vid obekväma beslut väljer att åberopa jäv även om frågan inte juridiskt berör ledamoten, för att slippa ta ansvar för ett beslut som kan antas röra upp känslor i ledamotens bekantskapskrets, bland grannar eller liknande.

När en ledamot har nära privata band till en person som är aktuell för ett uppdrag, finns det skäl att tänka på om jäv föreligger. Det kan vara rimligt att ledamoten underlättar valkommitténs arbete med att till exempel lämna upplysningar i sammanhanget. Men med nära privata relationer kommer också en förväntan att inte delta i övriga diskussioner och beslut och att lämna mötesrummet.

Information

Utredningen menar att valkommittén måste arbeta så att den är tillgänglig och att dess arbete är välkänt. Många medlemmar har efterfrågat möjligheten att kontinuerligt kunna lämna förslag och få kunskap om vilka som får förtroendeuppdrag i fyllnadsval. Utredningen föreslår därför att partidistriktet ger utrymme för information till medlemmar/föreningar om vilka förtroendeuppdrag som är aktuella och vilka som har fått nya förtroendeuppdrag.

Aktuella val till valkommittén 2020

Med tanke på beslutet om att utreda valkommittén, beslutade DÅK 2019 att välja hela valkommittén på ett år. Utredningen föreslår att hela valkommittén ska väljas under 2020, fem på två år och sex på fyra år. Därefter kan regeln om val vartannat år inträda.